

- V 7 čísle našeho časopisu Vás chceme seznámit s osudy a čílen.
 • mistra dobrodružství a fantasie, který žil v době, kdy si žánr sci-fi
 teprve vybojoval své místo na výsluní ostatní literatury.
 S nezapomenutelným autorem Tarzana a Johna cartera, s

EDGAR RICE BURROUGHSem.

Obsah:

- Str.3 Obsah
- Str.4 Biografie Edgara Rice Burroughse
- Str.15 Bohové na Marsu
 / ukázka z knihy /
- Str.18 Phaidor a Xodar
 / část comicsového seriálu /
- Str.19 Seznam knih E.R.B.
- Str.21 Sci-fi filmy podle knih E.R.B.
- Str.23 Veselé překvapení

ARGUS příloha ŠUMu pro přátele vědecko-fantastické
 literatury. Vydává SF klub TERRA při SSM ČVUT
 FEL Praha 6 PSČ 166 27 Suchbátarova 2. Sestavil: J Kyslík.
 technická a grafická spolupráce: P.Bedrna, P.Miškovský, V.Suberová
 M.Sedeke a přátelé J.Čapka.Neprodejné.Vychází nepravidelně!
 Neprošlo jazykovou úpravou! Číslo připraveno v prosinci 1986.

EDGAR RICE BURROUGHS

EDGAR RICE BURROUGHS se narodil roku 1875 v Chicagu. Jeho otec figuroval v lokální politice jako "major Burroughs", neboť si velmi zakládal na své vojenské minulosti. Zabýval se činností nepříliš romantickou - patřila mu nevelká továrna na výrobu baterií. Byl to člověk zámožný, ale znal cenu peněz: aby nemusel kupovat mléko, držel doma krávu, která se chodila pást do nedalekého městského parku. Major měl několik dětí, chlapců i děvčat. Dva chlapečkové mu umřeli a podle všeho byl další na řadě malý Edgar. Aby ho zachránili, rodiče se rozhodli ho vzít ze školy a přihlásili ho do školy soukromé - bez ohledu na to, že to byla škola dívčí. Strašná potupa pro dvanáctiletého chlapce! V roce 89 se ze studií vrátil Edgarův starší bratr Harry. Ukázalo se, že v továrně na baterie trpí jeho plíce, postižené rozedmou. Harry se proto odstěhoval do Idaho, kde si koupil ranč a Edgara vzal sebou. Tam se Edgar stal vynikajícím jezdcem na koni a ve svých patnácti, šestnácti letech se stal specialistou na zvládnutí koní údajně nezkrotných. Tehdy se projevil ještě jeden jeho talent: naučil se znamenitě kreslit. Kovbojská epizoda netrvala dlouho - už na podzim Edgar nastoupil do Michiganské vojenské akademie, kterou po četných dobrodružstvích, mezi něž patřila i dezerce, vystudoval. I v akademii byl vynikající jezdec a vystupoval na veřejných exhibicích. Ve vojenské kariéře chtěl pokračovat. Přihlásil se do elitní akademie West Point: potřeboval k tomu záruku nějaké vlivné osobnosti a tou byl zástupce Idaho ve sněmovně Reprezentantů Wilson a za kandidáta ke zkouškám ho neurčil nikdo méně významný, než prezident Spojených států Theodor Roosevelt. Ze 118 kandidátů, prošlo zkouškami 14 a Edgar Rice Burroughs k tomu později poznamenal, že on patřil mezi ty 104. Přihlásil se ke slavné 7. kavalérii, ale vydržel tam jen dva roky. Neuspěl ani na Výtvarném institutu, kde chtěl studovat kreslení, údajně proto, že odmítal kreslit cokoli jiného, než koně. V roce 1893 si otevřel obchod s novinami, kde se též vyvolávaly filmy, ale neustával v pokusech o nástup do armády - mimochodem, pokoušel se o to ještě celá léta a například v roce 1907 usiloval o přijetí do místa instruktora čínské armády! Jako správný Američan se pokusil o štěstí i jako zlatokop. O příčinách neúspěchu se dochovaly dvě verze. Podle první si půjčil kapitál, ale půjčka byla spočítána na tak rychlé splátky, že ERB zkrachoval, ačkoli se mu povolání dařilo. Podle druhé verze si hodlal otevřít dům na špatně přístupném místě, za velkých obtíží tam dopravil strojní zařízení a pak shledal, že tam žádné zlato není. Ze zlatokopa se stal policajtem v Salt Lake City, přesněji řečeno nádražním policistou. Zatknuv údajně jen jednoho muže, opilce, ale protože si pro něho nepřijela kořatinka, zase ho pustil.

Pok 1911 znamenal pro Burroughse zásadní životní obrat. Byl tehdy zaměstnán u firmy vyrábějící a prodávající ostříže per čili perořízky a protože obchod perořízkový nebyl tehdy právě živý, ERB si v kanceláři našel dost času, aby na firemních hlavičkových papírech napsal svůj první román Pod měsíci Marsu, známý i z českého překladu pod názvem Princezna na Marsu. Román se mu dokonce podařilo prodat časopisu All Story. Byl to úspěch, ale ne takový, aby se ERB mohl vzdát občanského povolání. Od výrobce perořízek přešel do Úřadu systémových služeb. Byla to instituce, která měla poskytovat rady businessmanům a průmyslníkům a vskutku se našli businessmeni a průmyslníci, kteří se na Úřad obraceli s žádostmi o radu. Odpovídal jim Burroughs, muž více zkušený v obchodních probrách než výhrách. Odpovídal prý velmi opatrně a vyhýbal se zejména konkrétním radám. Nicméně nebyl údajně o nic horší konzultant, než bývají konzultanti tohoto druhu až po naše časy.

Pro látku k druhému románu se obrátil do středověku. Vydavatel

Princezny na Marsu se na něho obrátil s žádostí, aby napsal román, který by byl 'něco jako Iwanhoe'. Za pětadvacet dní mu Burroughs dílo přinesl. Byl to Psanec Torn /The Outlaw Torn/, dílo opět podepsané pseudonymem Normal Zean. V průvodním dopise nakladateli napsal, že hrdinou je fiktivní druhý syn Jindřicha III. a že v románu se popisuje jeho dobrodružný život a láska k dceři Šimona z Montfortu a že příběh "dává příležitost k napínavým situacím a střetnutím, při kterých se zvedají vlasy na hlavě".

Navzdory lákavě znějícímu průvodnímu dopisu se Metcalf románem nenadchl. Vytýkal mu úspěchanost a nedostatečné znalosti historických reálií. V odmítacím dopise píše, že LFB neobratně zachází s postavami. Jakmile je nepotřebuje, zavře je do šuplíku a jak se zdá, úplně na ně zapomene. V dobrém příběhu by autor měl neustále čtenáři připomínat, že postavy, i když nejsou v plném světle, stojí nedaleko. Nabídl Burroughsovi, že od něho odkoupí příběh románu a že ho předá někomu jinému k přepracování. Cena měla být stanovena na 100 dolarů. Burroughs si vypočítal, kolik hodin strávil nad rukopisem a shledal hodinovou mzdu neúměrně nízkou. Jeho dosavadní životní zkušenosti ho naučily vážit si času a práce. Na rukopisy si později vždy poznamenával, kdy je začal psát a kdy práci ukončil. Tak na dochovaném rukopisu Psance Torna je záznam "2. listopadu 1911, 1.25 odpoledne" a na konci "23. listopadu 1911", bez udání hodiny.

V roce 1912 však pětíže se Psancem Tornem neskončily. Předělával ho celý rok a teprve v srpnu 1913 s románem uspěl v magazínu New Story, který se uvolil ho otisknout na pokračování za honorář pět set dolarů. Opět, přepočítáno na hodiny, Psanec Torn byl špatná investice. Burroughs však nakonec román dopsal a prosadil a to je pro začínajícího spisovatele ta nejcennější deviza. Ještě Metcalfovi psal, že Psance bude předělávat tak dlouho, dokud nebude publikovatelný a že upozorňuje, že pochází z dědičně dlouhověké rodiny. Jak se zdá, v této rané fázi jeho spisovatelské kariéry větší úspěch než talent slavila vytrvalost - a věru si nemyslím, že pro spisovatele je to ta méně důležitá vlastnost.

Týden po dokončení nové verze Psance Torna, přesněji řečeno 1.12. 1911 v 8 hodin večer, LFB začal psát román Tarzan z rodu Opů. Tento román Burroughse světově proslavil, byť ne hned - a také ta sláva nebyla nejslavnější vždy a za všech okolností.

Sám LFB přiznával, že největší dík za inspiraci dluží pánům Kiplingovi a Haggardovi - Kiplingovi samozřejmě za postavu Meuglího a Haggardovi za objev zcela fantastické Afriky, s jakou se na svých cestách nikdy žádný spisovatel nesetkal. Upozorňuje však, že jako chlapce ho neobyčejně poutala legenda o Kogulovi a kemovi, dvojčatech očkovaných vlčicí, kteří stáli u založení Říma. Kiplingova reakce - k níž došlo ovšem mnohem později, kdy se Tarzan ocitl jednak v knihkupectvích, jednak - a to zejména na plátně kin - hovořil o imitátorech a poznamenal, že jeho Kniha džunglí vyvolala celé 200 imitátorů, avšak - cituji - géníem mezi génii je ten člověk, který napsal seriál Tarzan z rodu Opů. Četl jsem to s litují, že jsem neviděl film, který má velký úspěch. Rozmazal motiv Knihy džunglí a představuji si, že se při tom náramně

bovil... Říká se o něm," říká Kipling," že si chtěl vyzkoušet, jak špatnou knihu lze beztrápně napsat, aby to člověku prošlo, což považuji za správný úmysl."

Mělo to však trvat ještě dlouho, než si velký Kipling vůbec mohl věimnout Tarzana. Burroughsův román zešel vycházet na pokračování v měsíčníku All Story v říjnu 1912. Tehdy si o románu nic zvláštního nemyslel ani pan Munsey, vydavatel časopisu, ani redaktor Metcalf, ale ani Burroughs sám. O postavě Tarzana ERB prohlásil, že osobně nevěří, že by nějaké dítě mohlo ve skutečnosti přežít v džungli bez pomoci dospělých ani týden a pokud by se mu to podařilo, vyrostlo by z něho plaché, zbabělé zvíře, které je nuceno po většinu svého života prchat. Ten člověk by také byl špatně vyvinutý, protože by měl špatnou potravu a nikdy by si dostatečně neodpočinul ve spánku.

Při psaní Tarzana se ERB netýral zkoumáním reálií, jako při tvorbě historického příběhu o Ternovi. I stalo se, že mezi zvířenu popisovanou v tarzanovské prvotině se velkel tygr. Nevěděl si toho ani autor, ani redaktor Metcalf, zato si toho všimli čtenáři a komentovali to sarkastickými poznámkami. Burroughs se na stránkách časopisu bránil - když už se v Brehmovi dočetl, že v Africe tygři rozejí - a poukazoval na to, že v některých oblastech Jižní Afriky, zejména v těch, kde žijí kmeny a Holanďané, se levhartovi říká "tygr". Neodbytní rejpalové poukázali na to, že údajný levhart nazývaný holanďáckými kolonisty "tygr" je bezpřívé zvíře velikosti lva, s nápadně černými pruhy na žlutém podkladě.

ERB však neztrácel příliš mnoho času obhajobou neobhájitelného. Věnoval se práci na druhém díle martanské epopeje. Mezi 13. lednem a 15. květnem napsal román Bohové na Marsu, určený opět k otiskování v měsíčníku All Story. Pokud se zajímal dál o osud svého opího románu, pak výhradně obchodně: chtěl ho uplatnit v knižním vydání. Vydavatelé však dlouho vzdorovali Burroughsovým nabídkám a jen v roce 1913 Tarzana odmítli nakladatelé Joseph Play, společnost Eobbs Merrill v Indianapolis, dále pak Reilly and Brinton a konečně i Dodd, Mead and comp.

V časopise All Story však Tarzan měl úspěch a Metcalf nabídl Burroughsovi, aby napsal pokračování. ERB se okamžitě pustil do práce a šle při tom s Metcalfem korespondoval a konzultoval s ním jednotlivé pasáže. Jeden motiv Metcalf zamítl - na loď, na které se John Clayton a Jane mají vrátit do Afriky, mělo dojít ke kanibalské aféře. Román se tedy obešel bez kanibalů, Burroughs ho dopsal, poslal Metcalfovi - a Metcalf mu ho odmítl otisknout s poukazem, že příběh je "nevyvážený".

ERB roku 1913 byl však někdo jiný, nebo ERB roku 1911. Odmítnutý rukopis poslal firmě Street and Smith a ta jej koupila za 1.000 \$.

Metcalf sužil. V dopise Burroughsovi vztekle napsal, že román Dobrý není a že on, Metcalf, udělá odmítnutím pro Burroughse víc, než Street and Smith přijetím.

Na tuto logiku ERB nebyl ochoten přistoupit a odepsal, že když člověk stráví celý měsíc psaním románu, chce ho vidět otištěný a netěší ho představa předělávky bez záruky úspěchu.

Metcalf se musel s vysvětlením smířit a napříště jednal opatrněji se spisovatelem, který jen za první půlrok 1913 napsal šest set stran rukopisu. Ke dubnu a první dekádu května napsal sci-fi román Číslo třináct, který později vyšel pod názvem Muž bez duše. Jde v něm o šíleného lékaře, který se pokouší - po vzoru doktora Frankenstein - vyrobit dokonalého člověka, ale soustřeďuje se na tělo na úkor duše, takže výsledkem jeho činnosti je dvanáct nadlidsky silných a odolných monster. Zato číslo třináct se mu povede, je to superman tělem i duchem. Takového hrdiny je třeba, aby zvládl komplikovaný příběh, v němž se vzájemně vyvrážejí piráti, Malajci a lovci lebek. Po Muži bez duše přišel na řadu třetí díl martanské epopeje Pozemšťan vojevůdcem na Marsu /Marlord on Mars/, který měl být definitivně posledním dílem. Pravda je, že tato trilogie je považována za významnou součást americké sci-fi klasiky. Burroughs byl první, který přišel s motivem multirasové civi-

lizace, strukturované i úrodnostně, se specifickým náboženstvím, politikou i vědou.

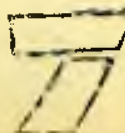
V průběhu roku 1913 se Burroughs jako spisovatel profesionalizoval a dočasně se přestěhoval do Kalifornie se ženou i svými třemi dětmi. Nedařilo se mu špatně, avšak jeho životní standard závisel na úsilí, jakým tepal dvěma prsty do klaviatury psacího stroje. Sám o sobě prohlásoval, že "má šerifa v patách" a že kdyby se mu v průběhu tří měsíců nepodařilo nic prodat, musel by jít do chudobince. Nad stolem mu visel graf výkonu. Ukázalo se, že rok 1913 byl rekordní - napsal 413 000 slov - přibližně 1200 stran. V roce 1914 napsal ERB další u nás neznámý román, který patří do oblasti SF Věčný milenec. Vystupuje v něm neandrtálec jménem Ku, který zamrzne a znovu rozmrzne, aby se probudil v moderní době, kde se zamiluje. nato ožení a nepříliš věrohodně popsaným způsobem se vrací zpět do paleolitu. Neandrtálec se svou milenkou jsou v jedné epizodě na návštěvě v Africe u Tarzanů, rozumějte Greystoků /urochodem, S. se původně měl jmenovat Bloomstoke, ale jméno se ERB znechutilo už po šesti stránkách rukopisu/.

V průběhu tří let vytvořil ERB spoustu postav, které - snad bezděky - se mezi sebou začaly zaplétat. Takže Victoria Custerová - žena neandrtálcova - měla bratra Barneye Custeru, který vystupuje v románu Čilenský král, kde ani neandrtálec, ani sestra nejsou, zato Tarzan je ve Věčném milenci - a Burroughs uvažoval poslat Tarzana na Mars! Nicméně od 7. ledna se věnoval významnější práci - zahájil 3. díl opí epopeje Tarzanovy želmy. Když ho dopsal, nastaly děje, jež neměly v nakladatelské praxi až dosud obdoby. Burroughs poslal originál s kopií rukopisu jak redakci All Story, tak redakci New Story s přípisem, že podepíše smlouvu s tím nakladatelem, který nabídne víc. On sám, že si cení rukopis na 3000 \$, ale že vyšší nabídky uvítá.

Vymyšleno to bylo pěkně, avšak osud chtěl, že balíček určený New Story se ztratil cestou /dopravovala ho - a nedopravila - firma Wells Fargo, varují vás před ní/, takže redaktor A. L. Sessions nevěděl, co vlastně má dražit. ERB neztratil rozvahu a požádal písemně Metcalfa, aby rukopis, až si ho přečte, půjčil svému konkurentovi k prostudování! Ani Metcalf neztratil rozvahu a rukopis samozřejmě nikomu nepůjčil. Nicméně dražba se přece konala a Sessions nabídl za rukopis, který neviděl, 2 500 \$ a Metcalf, který ho viděl, byl ochoten zaplatit také tolik, ale ani o cent víc, takže Tarzanovy želmy nakonec vyšly - ze staré známosti - v All Story.

V říjnu 1915 ERB zahájil další soutěž mezi All Story a New Story, o právo na román též u nás známý - Tarzan a klenoty z Oparu. Tentokrát se konkurs setkal s ještě menším úspěchem, než v případě Tarzanových želem. Sessions nabídl pouhých 1 000 \$ a dal najevo, že za vyšší cenu o román nestojí. ERB byl nakonec rád, že All Story román přijal za 2 500 \$.oba redaktori, Sessions a Metcalfův nástupce v All Story Bob Davis /Metcalf totiž přešel do významného literárního časopisu Argosy/ se netajíli zklamaním nad úrovní nové práce. Není prý v ní nic nového a vše nasvědčuje dovedení vyčerpání. Jistě by se divili, kdyby jim někdo prozradil, že autor se v klenotech z Oparu dostal teprve do čtvrtiny tarzanovské epopeje!

V roce 1915 napsal ERB - mimo jiné - i román, který by mohl být zajímavý science fiction příběh, kdyby nebyl napsán tak chvatně. Jmenuje se Za třicátým /Beyond Thirti/ a pojednává o světě po Poslední válce, který je rozdělen na Západ a Východ. V Burroughsově pojetí je toto rozdělení vskutku důkladné. Západ, tot' území od pólu k pólu, vymezené 20tým a 175tým stupněm západní délky. To ostatní je Východ. Na Západě je samozřejmě pozemský ráj - blahobyt a svoboda. Co je "za třicátým", to nejen že nikdo neví, ale to ani nesmí vědět. Žádné spojení neexistuje, země není vyznačeno na mapách a i zpětně jsou zcenzurovány všechny zeměpisné a dějepisné knihy. Burroughs měl příležitost k napsání jakéhosi 1984 o třicet let dříve než Orwell. Žel, promarnil

ji, ve spěchu nedokázal příběh náležitě domyslet a rozvinout, takže dnes je tento román zcela neznámý.

ERB se zabýval poválečným uspořádáním světa - a v Evropě zuřila válka, do které Spojené státy dosud nevstoupily. Burroughs se ucházel o místo válečného korespondenta, ale jeho nabídka se nepotkala s nadšením tiskových magnátů. Publikoval tedy alespoň návrh na armádní reformu - který, myslím, najde sluchu alespoň u zde přítomných frekvenciantů vojenských kateder. ERB byl toho názoru, že sedmiletá vojenská služba, které byla v USA zavedena, je holý nesmysl. Za rozumnou dobu vojenské služby pokládá jeden rok, přičemž by se tři měsíce věnovaly intenzivnímu vojenskému výcviku a poté by se vojáci odebrali i se svou zbrojí a stráží do svých domovů, kde by byli připraveni k eventuálnímu vojenskému vystoupení proti nepříteli. Zvláště ostře ERB vystupoval proti tomu, aby pěchota kopala svoje vlastní zákopy. Navrhl, aby zákopy za plat kopali najatí kopáči. Úvahu opírá o ekonomický rozbor, ve kterém vypočítává, že americká armáda ročně promrhá šest miliónů dolarů.

K reformě ovšem nedošlo. Burroughse však jistě více mrzelo, že nevyšel - zatím - jiný projekt, který vypadal slibně. Už od roku 1914 jednal s různými producenty o zfilmování Tarzana. Bude nás zajímat, že jedním z "mužů od filmu" byl tehdy jakýsi John F. Pribyl. Jednání byla zdlouhavá a k ničemu neveřející. Nicméně v polovině roku došlo tak daleko, že filmová společnost, s níž ERB

byl ve spojení prostřednictvím Authors-Photo-Play Agency - vyslala jakéhosi muže s kamerou do Afriky, aby tam natáčel opice a takto pořízené záběry že budou vmontovány do hraného filmu o Tarzanovi. Nařita projektu pobavila Burroughse, který sice v Africe nikdy nebyl, ale dovedl si představit, jak se tam asi povede kameramanovi, slídícímu po obyvatelích džungle s kamerou - samozřejmě výrobcu ze dřeva a poháněnou ručně, pomocí kliky. "Představují si ty ručné časy, které ten ubohý muž zažije," komentoval ERB celý případ lakonicky. Nicméně i on se dočkal filmové realizace, ovšem v míře podstatně skromnější, než si původně představoval. V roce 1917 nebyl zfilmován Tarzan, nýbrž vznikl film na základě původního námětu.

Jmenuje se Chlapec a lev a pojednává o přátelství mladého trosečníka, který ztratil při ztroskotání lodě parůž, se lvem, kterého táž loď odvězla do zoologické zahrady. Burroughsovy první fantastické romány, první svazky martanské série, vznikly jako mimoděk, bez závažného záměru. ERB chtěl napsat dobrodružný příběh laděný do historického romantismu, aniž by se musel zdržovat namáhavým studiem historických reálií, což je činnost, která se nevyplácí - jak ho o tom přesvědčily zkušenosti s Psancem Torner. Brzy se ale přesvědčil, že fantastické příběhy nejsou tak nezávažné a mohou mít i závažné důsledky.

Svým založením byl Burroughs konzervativce, a proto se od něho nemohly samozřejmě čekat sympatie vůči socialistické revoluci v Rusku. Definoval bolševismus jako "organizované úsilí rozšířit komunistické ideje po světě za účelem rozvržení existující formy vlády, které pak, bude-li úspěšné, povede ke konci "veškerého obchodního a sociálního pokroku". Takové bylo jádro jeho přesvědčení, když na začátku roku 1919 psal svou science fiction Pod rudým praporem. Hrdinou je Julien G., ro-

čák jednatřicáté Komuny chicagského Sovětu. Román se odehrává někdy po roce 2016, kdy Lantskí Petrov je zvolen prezidentem Spojených států. Mezi rokem 1919 a 1921 byla tato kniha jedenáctkrát odmítnuta nejhrůznějšími vydavateli. Představa bolševizované Ameriky byla pro ně zcela nepřijatelná, Burroughs v tom viděl důsledek mezinárodního spiknutí, které má za cíl znemožnit spisovateli burcování amerického veřejného mínění. Pravý důvod byl ovšem daleko prostší. Burroughsovi partneři v literárním podnikání, vydavatelé tak zvaného lidového čtení, naprosto neměli zájem o prózu, která by byla jakkoli kontraverzní. Chtěli bavit, nic než bavit, tím nejprostším způsobem a o nic jiného neměli zájem. V roce 1922 se ERB vzdal úsilí o prosazení své politické SF a přepracoval ji tak, že v jednadvacátém století je Země přepadena Kalkary z Měsíce, krutými nájezdníky. Kniha se jmenuje Muži z Měsíce a je pozoruhodná tím, že je to druhý díl trilogie. Burroughs totiž po vydání druhého dílu napsal první díl, tedy román, který časově předchází Mužům z Měsíce, pod názvem Dívka z Měsíce a v roce 1925 napsal třetí díl, nazvaný Rudý jestřáb. ERB z této trilogie sice vypustil konkrétní politické reálie, ale celkově konzervativní duch zde zůstal. V Dívce z Měsíce se ukazuje svět po roce 1967, kdy skončila poslední světová válka a nastalo všeobecné odzbrojení. Právě v tuto chvíli, kdy na Zemi už není žádný plynový náboj nebo rádiová bomba a ani žádný stroj, který by je mohl vyrobit, se na Zem vrhnou "muži z Měsíce", Kalkarové, tito "muži z Měsíce", byli původně členové sekty Myslitelů, kteří vypracovali doktrínu umožňující ovlivnit lidi tak, aby povstali a svrhli svou vládu. Román Muži z Měsíce popisuje barbarizovaný svět ovládaný Karkary a jejich Radou Dvaceti čtyř a snahy Juliána 9. o boj proti nim. Svrhnout Kalkary dokáže však až Julián 20., v třetím dílu trilogie nazvaném Rudý jestřáb. Barbarizace Ameriky dosáhla takového stupně, že Američané už zcela žijí po způsobu někdejších Indiánů. Jak se dalo očekávat novodobým indiánským bojovníkům se nakonec podaří Karkary porazit a zabít do moře.

Ideologické potíže, byť zcela jiného druhu, nastaly i s románem Země, na niž zapomněl čas. V roce 1925 byla v Německu zahájena kampaň proti Burroughsovi a zejména proti knihám Tarzan nepřemožitelný a Země, na niž zapomněl čas. Obě jsou totiž ostře protiněmecké, zejména pak Tarzan, kde najdeme pasáže, ve kterých Tarzan předhodí německého majora hladovému lvu a později, aby ho ještě lépe nasýtil, ho dopraví do německých zákopů, kde ho vypustí. Také tentokrát Burroughs kapituloval a dokonce dal pokyn, aby Tarzan nepřemožitelný byl stažen z evropského trhu - česky však vyšel, jak víme. Druhý román přepracoval, takže v Caproně, jak knihu známe i z překladu, je protiněmecký osten značně zmírněn.

K ještě zajímavější kontraverzi došlo v roce 1925, kdy ERB dokončil šestý díl svého martanského cyklu. Nazval ho poněkud neslaně nemastně Podivné dobrodružství na Marsu. Na scénu zde uvedl nového hrdinu, pěchotního kapitána Ulyssa Paxtona, který je druhý Pozemšťan, je muž se podařilo, či spíš přihodilo, dostat se na Mars - stejným způsobem, jako jeho předchůdce John Carter: také Paxton prosebně vztáhl ruce k Marsu, v kritické chvíli, a už tam byl! Tento Paxton se stal pomocníkem chirurga Rase Thavase v jeho Domě mrtvých. Thavas se chystá k transplantaci mozku královny Xaxy do mladého těla půvabné Vally Dii /nem. Dia/. K operaci dojde, avšak mezi tím se Paxton do dívky jménem Dia zamiluje a celý další příběh popisuje jeho dobrodružství, jež začíná při pokusu způsobit nápravu tak, aby se mozky vrátily do původních těl.

S očištěním nového románu byly potíže. Pravidelný Burroughsův partner Bob Davis odešel na několikaměsíční dovolenou a jeho nástupce Matthew Whitw rukopis odmítl. ERB se rozhodl počkat na Davise, ale ani pak rozhodnutí nebylo jiné. Zamítavé stanovisko přišlo i z redakce Popular Magazine: redaktor MacLean rukopis vrátil s komentářem, že námět

je "příliš zvláštní a šokující" /dnes se vracejí rukopisy z důvodu přesně opačného!/. Mac Lean v dopise pokračoval, že rukopis četl se stále větším zájmem, až nakonec dospěl k názoru, že není radno ho vydat". Stejně to dopadlo v Elks Magazínu, a nic nepomohlo, že ERB změnil název na Vad Varo z Barsoomu. A tak nakonec se Burroughs dohodl s mužem, jehož jméno je nám dobře známo, s Hugem Gernsbackem, zakladatelem a vydávatelem Amazing Stories, prvního science fiction magazínu Ameriky. ERB žádal 1250 %. To byla suma převyšující Gernsbackovy možnosti. Román pod názvem Mastermind of Mars nakonec vyšel v ročence Amazing, která byla dražší než normální měsíčně vydávané číslo. Na tomto konkrétním příkladu vidíme význam Gernsbackova počínu. Science fiction v Americe vycházely i před rokem 1926, ale příběhy musely být přičísnuté tak, aby nebyly "šokující a bizarní". Teprve specializovaný magazín, určený vybranému publiku otevřel autorům volnou cestu.

V první fázi to Burroughs pocítil negativně - přestože mu Gernsback vyšel vstříc a vydal mu v Amazing jeho Mastermind of Mars. V březnu 1929 uvažoval o tom, že zahájí nový románový sci-fi seriál, umístěný tentokrát na Venuši. V průběhu roku však od projektu - byť dočasně - ustoupil. Přimělo ho k tomu vydání románu Planeta nebezpečí, od Otise Adelberta Klinea. K tomuto románu, vydanému v měsíčníku Argozy - All Story, se vztahuje Burroughsova poznámka, v níž vysvětluje, proč od venušského projektu upouští. V tu dobu však i jiní lidé než O. A. Kline psali pravidelně science fiction. Od historického dubna 1926, kdy vyšlo první číslo Gernsbackových Amazing, nastala nová epocha ve vývoji žánru - pokud ne v celosvětovém měřítku, tak určitě na půdě Spojených států. Epocha průkopníků byla definitivně uzavřena. Burroughs už nedržel takřka monopolní postavení v tomto žánru.

V roce 1929 se ERB proto věnoval jinému projektu - pokračování seriálu o Pellucidaru. Už v červnu uplynulého roku zahájil práci na dalším svazku pellucidarské série, nazvaném Tanar z Pellucidaru. Na tomto chatrně vybudovaném románu není zajímavé takřka nic, leda to, že autor uvedl na scénu dva dosud nezmiňované národy Pellucidaru, Aniocapy, což jsou lidé, kteří založili svůj život na principu vzájemné lásky a - citují - "nerozpakuji se vyjádřit veřejně cokoli, co se týká jejich srdcí a jejich vášní". V kontrastu k nim stojí Garbové, kteří žijí v ustavičných šarvátkách a vzájemné nenávisti. O něco zajímavější je další svazek - Tarzan v Pellucidaru, jak se román jmenoval původně. Dodejme ještě, že Tarzan se v Pellucidaru pohybuje nikoli už převážně v korunách stromů, nýbrž v kabině říditelné vzducholodi. Historie dodává, že zmíněná vzducholod má číslo O-22C, což bylo Burroughsovo číslo na jeho farmě Tarzana.

Dva roky Burroughs váhal, než zahájil proponovaný seriál o Venuši. V r. 1931 vznikl román Piráti z Venuše, s novým hrdinou Carsonem Napierem.

V tomto románu už nenajdeme Burroughsovův oblíbený prostředek k meziplanetárnímu cestování, totiž vztažení obou paží /a prosebný pohled/ k žádanému kosmickému tělesu. Carson Napier cestuje v raketě. Původně chce na Venuši, ale vědci mu to rozruší, neboť na Venuši není kyslík. Napier tedy odletí na Mars a při zpáteční cestě se nešťastnou náhodou dostane na Venuši a ejhle - kyslíku je tam dost, jsou tam dokonce i Venušané, příslušníci velmi staré civilizace, která dosáhla podivuhodných vědeckých i technických úspěchů. Odhalila sérum věčného mládí,

ale také rentgenové pušky a děla emitující paprsky T, které jsou schopny desintegrovat jakýkoli předmět. Jsou to zbraně, které najdeme na Marsu. V románu *Mastermind of Mars* se vyskytuje puška, vysílající desintegrační paprsky, dále pak modrý lak, který brání letadla a tanky před těmito paprsky, avšak také řízené torpédo, které je neodolatelně přitahováno modrou barvou a naproti tomu nátěr, kterým lze modrý lak přetřít, takže letadlo namodro natřené na obranu proti desintegrujícím paprskům a tudíž ohrožené ničitelnými torpédy je náhle neviditelné.

Vratme se však na Venuši. Carson Napier sem přichází v historické chvíli, kdy sekta tzv. Thoristé pomocí podvratné propagandy rozloží vládu ve státě Vepaja a nastolí tam diktaturu. Jen část obyvatelstva, zejména pak příslušníci - cituji - kulturních vrstev - unikne z tenat thoristů a usadí se na doposud neobydleném ostrově, kde založí tři města. Napierovi se podaří zmocnit se jednoho z letadel thoristů, načež vede pirátskou, nebo, chcete-li, korzářskou válku proti zhoubcům vepajanské svobody. Nezbytně se zamílují - Burroughse přitahovalo romeovsko-juliánské téma už při tvorbě trilogie o mužích z Měsíce, kde zase Julia na, procházejícího mnohonásobným převtělením, poutala láska k dceři jeho úhlavního nepřítele, taktéž procházející převtěleními. Na konci *Piráta z Venuše* Napier upadá do zajetí thoristů, čímž Burroughs naznačil, že pokračování na sebe nenechá dlouho čekat.

Ve druhém dílu venušanské epopeje se Burroughsovi podařilo uplatnit představy o ideálním uspořádání státu - představy muže, který byl pevně přesvědčen o zdravosti svých zásad, představy selfmademana, který začínal z ničeho, představy silného muže, který se chopil osudem nabídnuté šance. V románu *Ztracen na Venuši /Lost on Venus/* z roku 1932 najdeme ideální město - stát Havatoc, které se těší nevídané prosperitě. Kdysi, jak se dovídáme, to byl docela obyčejný venušský stát. Naštěstí se tam dostal k moci osvícený monarcha, který vybral politiky, zbavil je moci a správu státu svěřil vědcům, fyzikům, chemikům, biologům a psychologům. Po císařově smrti tato silná čtyřka vůdčích profesí národa přibrala k sobě ještě vojáky a zavedla ve státě jakýsi apartheid čili zřízení, kdy jednotlivé skupiny byly od sebe společensky odděleny a kdy obyvatelstvo bylo vedeno k uvážlivému rozplozování /aréna, zápasy/ ve smyslu zásad eurenických. Z celého románu číší Burroughsova nechuť k jakémukoli byrokratismu: v Havatoc neradí zákoník, protože každý občan ví, co je správné a co není a pokud se chová špatně, je souzen soudem, avšak bez procesního pořádku. Nejsou tu žádné úřady a instituce, každý jedná sám za sebe, jak se sluší a patří na rozumného, přímočarého, energického, přirozeně ušlechtilého člověka. Havatoc si můžeme představit jako město, kde žije jeden E. R. Burroughs vedle druhého.

EPB ale nezpomínal ani na svou marťanskou sagu, ani na seriál o Pellucidaru. Na podzim 1934 dokončil román *Meče na Marsu*, zřejmě jeden z nejslabších celé série, a o rok později pellucidarovský román *Zpět k době kamenné*, který vyšel též pod názvem *Čedm světů k dobytí*. Zajímavější je třetí díl venušanské epopeje Carson z Venuše, ve kterém se Burroughs kriticky zaměřil na nacistické praktiky. Děj se odehrává ve státě jménem Korva, řízeném jakýmsi Nephisem, venušanským Hitlerem. Burroughs zde karikuje i takové podružnosti, jako byl nacistický pozdrav *Heil Hitler*: korvsné, zejména pak členové Nephisovy strany jménem Zani se zdraví *Maltu Nephis* a průvodce nabádá Carsona, aby též opakoval *Maltu Nephis* co nejblasitěji, když uslyší ostatní tento pozdrav provolávat, jinak se dostane do nesnází. K motivu nacistického pozdravu se vrátil ještě o dva roky později /1939/, kdy nabídl *Metro Goldwyn* synopsi na film nazvaný *Heil Hitler*. Měla to být jakási politic-fiction, ve které patnáct vysokých důstojníků zavraždí Hitlera a nahradí ho do konalým dvojníkem. Tento dvojník ale odmitne sloužit spiklencům jako loutka, jednoho po druhém odstraní a zmocní se vlády nad Německem. Postupně zlikviduje Goebbelse a Himmlera, vrátí Židům jejich práva, vzdá se Rakouska a vrátí Sudety Československu. Hollywood však neměl vrátit

s poukazem, že jde o příliš nebezpečné téma.

Koncem třicátých let, přesně v červenci 1938 ERB dokončil jednu ze svých nejlepších SF prací, román nazvaný Syntetičtí lidé na Marsu. Příběh je tentokrát založen na originálním SF motivu, totiž na bioinženýrství a klonování - ačkoli se tam tyto termíny samozřejmě nevyskytují. Geniální chirurg Ras Thavas, o kterém jsme již mluvili v souvislosti s románem Mastermind of Mars, vytvoří umělé bytosti, které lze rozmnožovat řízkováním, živí se jakousi bímasou, která virulentně narůstá bez zvláštních nároků na potravu. Zápletka je samozřejmě prostinká - syntetičtí lidé mají své vůdce, ovšem také syntetické, kteří si usmyslí ovládnout celý Mars. Nechybí zde ani milostná zápleтка, a protože v Burroughsově koncepci lze transferovat rozek - a tudíž i vědomí - z jednoho těla do druhého se snadností, s jakou přeneseme pouzdro na cigarety z jedné kapsy do druhé, hrdina románu, John Carterův přítel Vor Daj si nechá přenést mozek do těla odporného syntetického muže a vydá se na dobrodružnou výpravu za zachranou své milenky. Fešák to nebyl: pravé oko měl nahoře v čele, kdežto levé, malinké očičko se tísnilo u levého ucha. Také nos měl maličký, na místě, kde by mělo být levé oko, kdežto chromná žabí tlama pod úhlem 45° přes obličej až k p. oku.

Na přelomu 30. a 40. let Burroughsova fantazie a fabulační schopnost pomalu začínaly vysychat. Projevilo se to především na úpadku jeho nejpopulárnějšího seriálu o opím muži Tarzanovi. Romány, jako byl Tarzan a čílenec nebo Tarzan a vyvrženci, Tarzan a cizinecká legie - byly jen odleskem starších prací. V této závěrečné epoše své autorské dráhy se ERB začal ještě více vlivovat psaní fantastických románů, zřejmě proto, že vymýšlení venušanských, martanských a pellucidarských potvor ho stálo méně námahy, než sprádkání historek z africké džungle.

Stálého odběratele našel v magazínu Fantastic adventures. Tento magazín byl soupeřem magazínu Amazing stories, v té době ovšem už dávno neměl nic společného s Gernsbackem: vycházel u firmy Ziff-Davis a vydával ho Raymond Palmer. Podobný tandem existoval i u konkurence - Astounding Stories vydávaly hardcore science fiction, kdežto Unkown se zaměřil na fantasy. Nuže, ERB se stal jedním z hlavních dodavatelů fantasy pro Fantastic adventures.

Nová série fantastických románů byla zahájena 1939 nepřilíživě poděšeným románem Země hrůzy - míněn je samozřejmě Pellucidar. V r. 1940 následovala série novel umístěných na Venuši: Uvěznění na Venuši, Bohyně chně, Živoucí mrtvý a Vélka na Venuši. Každý příběh je ukončený, ale naznačuje možnost pokračování. Hrdinou je Carson a jeho dívka Luare mu pomáhá při četných bojích s příčerymi antropoidními i výrazně animálními. V této sérii se poprvé objevili Myposané, potvory rybiho původu, s vlastnostmi lidí, samozřejmě velmi zlých lidí. Také tito Myposané unesou dívku Luare, což je ústřední motiv první novely série.

V červnu 1940 EFB dokončil novelu John Carter a obři na Marsu. Toto dílko vzbudilo svou kvalitou pochybnosti, zda je ERB osobně psal. Po letech se ukázalo, že ERB skutečně psal tuto novelu se svým synem Jackem. Byl to první případ spolupráce stárnoucího a navíc i těžce se opíjejícího, do těžkých depresí ponořeného spisovatele. Fantaskní aparát je zde ovšem mohutně rozvinut. Příběh vychází ze Syntetických mužů na Marsu. Jeden z nich se zmocní tajemství Base Thavase, nejlepšího chirurga vesmíru, a sestrojí válečného obra Jooga z živého materiálu - deseti tisíc martanů a bílých opic. Zlosyn si vybudoval na obrově hlavě pancéřovou pevnost a odtud obra řídí krátkovlnnou vysílačkou. Podobnou metodou vyrobí i obrovské ptáky, kteří plní funkci transportních letadel. John Carter na tuto nepřemožitelnou létající armádu přece jen vyhraje. Pomocí padáků na ní spustí déšť martanských myší, kterých se ptáci nepřipraveně bojí. Nastane panika - a jak víme ze Švejka, panika, to jest to nejhorší, čeho se lze ve válečné situaci nadatí. Dodejme, že kolem těchto myší se točila diskuse o tom, zda dílko napsal ERB nebo někdo jiný. Znalci martanských reálií totiž věděli, že na Marsu žijí

mnohonohé myši, ERB se o nich zmiňoval v předcházejících románech, kdežto v kontravezní novele, nastojte, jsou myši třínchě!

I přes tento nezdár se ERB na Marsu nějakou dobu usadil a napsal sérii čtyř románů, které Palmer umístil do *Amazing stories*: Město mumii, Černí piráti na Barssocmu, Žlutí muži na Marsu a Neviditelní lidé na Marsu. Z těchto čtyř novel vznikl obratným sešitím román *Llana z Catholu*, který vyšel knižně s ilustracemi Johna Colemana Burroughse v r. 1948. Do čtyř oddílů byl rozdělen i obnovený seriál o Pellucidaru. Zatímco hlavní atrakcí martanské série byla objevená nejstarší rasa Marsu - ještě starší, než doposud nejstarší rasa černých lidí - v Pellucidaru se objevil nový nářdek, jehož hlavním zaměstnáním byl kaniibalismus.

Zajímavou science fiction zahájil koncem r. 1940. Jmenovala se *Za nejzazší hvězdou* a pojednávala o neobvyklém slunečním systému, kdy kolem ústředního slunce rotuje na stejné oběžné dráze pravidelně rozmístěných planet, které mají společnou atmosféru, kroužící kolem slunce jako plyný prstenec. ERB dokonce korespondoval s profesorem astronomie Donaghem a byl zvědav na takové problémy, jak by to vypadalo s přílivem a odlivem na oněch planetách a co by bylo vidět v noci, zda všechny planety systému nebo jen některé. Hrdinou románu je nejmenovaný pilot, který byl v r. 1959 sestřelen německou stíhačkou. Nevysvětlitelně se ocitne na planetě Polodě, jedné z oněch jedenácti planet vzdálených 450 000 světelných let od našeho slunečního systému. I v tomto románu jsou tyrané, válečníci, příšery, ale chybí zde autentický vypravěčský zájem. Palmer novelu odmítl a ERB ji prodal za laciný peníz časopisu *Blue Books* až v roce 1942. Potíže byly i s dalším příběhem, tentokrát umístěným na Jupiteru - *Kostliví muži na Jupiteru*. Tito kostliváci unesou Johna Cartera z Marsu a dopraví ho na rodnou planetu. Ani tentokrát neproběhla jednání hladce - novela vyšla v *Amazing* poté, kdy ji odmítl *Blue Books*.

Praven fantazie vyschl. Na konci tvůrčího života se osud Burroughsovi odměnil - pokud to tak lze charakterizovat. Tento muž, který si za svého života vymyslel tisíce dramatických situací, nikdy neprožil nic dobrodružného, pokud nepočítáme příhodu, kdy zatýkal na nádraží opilce a pak ho zase pustil. 7. prosince 1941 byl přímým svědkem japonského útoku na Pearl Harbour. Okamžitě se přihlásil do domobrany a brzy na to oblékl skutečnou uniformu a stal se válečným korespondentem - ovšem, ke své zlosti, takřka výlučně usazeným v hlubokém zázemí. Armáda zřejmě nestála o to, aby se obtloustlý šestašedesátiletý autor Tarzana prodíral autentickými džunglemi Guadalcanalu. Po válce se ERB ke své práci už nevrátil. Žil ještě pět let v kruhu své rodiny a rohl s uspokojením pozorovat, jak jeho malé ale prosperující literárně-obchodní říše kvete. Skutečná obnova své slávy se však nedažila. Zemřel 19.3. 1950. Nová vlna zájmu o jeho romány, ať o seriál tarzanovský či jeho fantazie, nastala až v šedesátých letech. A Burroughsově odkazu se hlásí i takoví autoři, jako je Fritz Leiber, který napsal pokračování Tarzana pod názvem *Tarzan a údolí zlata*, ale také Michael Moorcock, Ray Bradbury nebo Phillip José Farmer, který napsal příběhy o lordu Granrithovi a starém Cparu a otevřeně se k Burroughsovi hlásí.

"Jsme paradoxní bytosti," říká Ray Bradbury, "které by chtěly se -

dět u ohně a vyprávět si. Jenže svět, ostatní tvorové, bezprostředně praktičtější než jsme my, a celý vesmír kolem nás to chce jinak. Musíme umírat, abychom žili. Před námi to dělali průkopníci. My je budeme napodobovat na Měsíci na Marsu, a budeme uléhat do hřbitovů mezi hvězdami a tím hvězdy zúrodníme. Tohle všechno nám Burroughs říká, přímo, jednoduše, v pojmech animální krve a rasové paměti pokaždé, kdy Tarzan skočí do větví a Carter se řítí vesmírem. Pana Verna obdivujeme a uctíváme a dojíká nás, ale je trochu moc zdvořilý, nezdá se vám? Mohli jsme mít rádi Verna, Wellse, Kiplinga, ale milovali jsme, zbožňovali jsme a šileli jsme nad panem Burroughsem. Vyspěli jsme pak intelektuálně, samozřejmě, ale naše krev si na to pořád pamatuje. Jistá část naší duše je tam nahoře v korunách stromů, houpá se na liánách a zápasí v přítmí s opicemi.

Burroughs a jeho dílo snadno zkritizujeme. Nejvíce věděl o nedostatkách on sám, vždycky zatrpklý, nenávidný ke spisovatelům ověřeným literární slávou, žárlivý až groteskně. Ale snad právě v jeho nedostatkách byla ta největší síla. Byl to bídný spisovatel, primitivní myslitel, konzervetivec, v mnohém ohledu rasista. Jenže ty milióny čtenářů si ho nezamilovaly pro bídnost stylu, primitivismus, konzervatismus a rasismus. Nedovedu říct proč - kdybych to dovedl, věděl bych, co je to romantika. A až jednou se najde někdo, kdo vyčerpávajícím způsobem popíše a definuje romantiku, vytáhneme ze skříně kravaty a půjdeme romantice na pohřeb.

/zpracováno podle přednášky
Ondřeje Neffa z Parconu '85/

BOHOVÉ NA MARSU

ukazka

Když jsem se tak rozhlížel po zahradě, zastavily se moje zraky na hustých řadách letadel, které zde spočívaly nehlídány na zemi - hle, zde se nám skýtala nejsnadnější cesta k útěku! Že mně tato myšlenka nenapadla již dříve?! Byl jsem zcele dobře obeznámen s mechanismem barsoomských letadel. Devět let jsem bojoval v helijské vzduchoplavecké eskaďře. Létel jsem s větrem o závod na malých jednosedadlových letadlech a velel jsem největším válečným vzducholodím, jaké kdy brázdily ovzduší Marsu.

Myšlenka znamená u mne čin. Uchopil jsem Thuvii za ruku a vyzval jsem šetpem Tars Tarkase, aby mne následoval. A chvatně jsme se plížili k malému letadlu, které bylo poměrně nejvíce vzdáleno z rovu boje. A ve chvíli jsme již vystoupili na úzkou palubu. Přiložil jsem ruku na startovní páku, tiskl jsem svůj palec na knoflík, který kontroluje repulsační paprsky - onen skvělý vynález Martana, který dovoluje jejich těžkým bitevním vzducholodím, aby pluly rychlostí uragánu v řídké barsoomské atmosféře.

Letadlo se zachvělo, leč nebylo schopno pohybu. A poté dolehl k našim uším nový varovný křik. Obrátiv se, zřel jsem, jak se k nám žene as tučet černých pirátů. Byli jsme prozrazeni. Černí domorođci vyráželi z hrdel zlostné skřeky a řítili se k nám. Tiskl jsem tím usilovněji páku, které nás měla přivésti do bezpečí. Letadlo se však ani nehnulo. Teprve rýní jsem pochopil, proč se nemůže vznésti.

Vstoupili jsme něhodou na dvojsedadlové letadlo. Jeho pohonné tanky byly naplněny pouze takovým množstvím repulsačních paprsků, že stačilo pro váhu dvou normálních lidí. Tars Tarkasova abnormální váha zoečetila náš osud.

Černí piráti byli téměř již u nás. Každý okamžik rohodoval o našem osudu.

Stiskl jsem startovní páku na nejzazší bod. Tak jsem nařídil rychlostní páku nanejvyšší výkon a v okamžiku, kdy se černí na nás s pustým řevem vrhali, seskočil jsem s letadla, s taseným mečem v ruce, připraven prodat svoji kůži pokud možné nejdráže.

V téže chvíli ozval se nade mnou zoufalé dívčí hlas, ztrácející se ve výši: "Princi, můj principi, raději bych byla zůstala s vámi a zemřela...", další její slova zanikla v ruchu boje.

Černí piráti se rojili kolem mne. Uvědomoval jsem si, že můj plán se zdařil a že alespoň Thuvia a Tars Tarkas jsou v bezpečí a mají možnost zachránit se.

V první chvíli jsem se domníval, že nebudu s to vydržet nápor černých ďáblů, leč když jsem zaujmul pevný postoj a řádně se několikrát

te svým mečem rozmáchnul, shledal jsem, že díky své zemske síle a zdatnosti mám naději, že zvítězím proti tak početné přesile.

Moje ocel šířila kolem sebe hrůzu a smrt. Černí se zprvu snažili udolat mne svými krátkými meči, leč když se přesvědčili o mém umu, couvli a v jejich tvářích bylo lze zřítí zděšení.

Jejich přesila byla však ohromující. Chvilí se mně zdálo, že moje smrt jest již jen otázkou několika minut. Zachvěl jsem se při pomýšlení, že bych snad měl zahynouti v této bídné končině, odkudž by ani nedošla zpráva o mém skonu k sluchu mé zbožňované Dejah Thoris.

Leč můj neohrožený duch se brzy vzpamatoval. Bojektivá virginiská krev rozproučila se mými žilami. Cítil jsem se jako znovuzrozen. Kolem mne se mně rozhostil můj charakteristický sebevědomý úsměv, který tak často přiváděl mé protivníky v zoufalství. Vypudil jsem z hlavy jakékoliv myšlenky na porážku a smrt a bil jsem do svých protivníků tak zuřivě, že ti, kteří tehdy vvvázli životem, jistě budou na onen den vzpomínati.

Přesto však, že jsem byl zaneprázdněn bojem, oblížel jsem se, kudy bych mohl i já ze svými přáteli uniknout.

A rozluštění mého trapného postavení přišlo neočekávaně z nitra černé noci. Právě jsem vyrezil z ruky zbraň statnému chlapíku, který mne ohrožoval - jeho druzi, vidouce náš gigantický zápas, stáli opodál.

Zírali na mne zlověstně, přes to však bylo v jejich sveřepých tvářích vidati, že mne respektují.

"Therne", řekl mně jeden pirát, "bojujete tak zdatně, jako byste byl datorem. Kdybyste neměl svůj opovržením hodný plavý vlas a bílou plet, pokládali by si prvorození Barsoomu za čest, kd byste byl jedním z nich."

"Nejsem Thernem", odpověděl jsem a chtěl jsem již vysvětlovati že pocházím z jiného světa, domníváje se, že snad kdybych se spojil s nimi a bojoval po jejich boku proti Thernům, že bych s jejich pomocí snadno získal svobodu. V téže chvíli mne však udeřil do zad mezi lopatky jakýsi těžký předmět tak prudce, div jsem neupadl.

Obrátil jsem se, chtěje čeliti domnělému novému nepříteli a zřel jsem, jak těleso, které mne udeřilo do zad, mně škrábalo do ramene a zasáhlo jednoho z mých protivníků přímo do obličeje, takže klesl bez hlesu na krví zbrocený trávník zahrady. Viděl jsem, že ono smrtící těleso byla kotva většího letadla - asi desetisedadlového letounu.

Letadlo plynulo zvolna nad námi ve výši asi padesáti stop nad našimi hlavami. Probleskla mi hlavou myšlenka, že se mi právě naskýtá skvělá příležitost k záchvě; letadlo zvolna stoupalo a kotva se kymácela několik stop nad hlavami kolem mne stojících černých ženonů.

Vmrštil jsem se prudkým skokem nad ně a šťastně jsem se zachytil za bék kotvy, která nyní vešle stoupala. Piráti na mne zírali s uděšeně vypoulenými očima.

Zachytil jsem se pevněji na kotvě, která mne unášela větve vyšších stromů zohrad. Moji černí protivníci řvali a hulákali dole pod lanou.

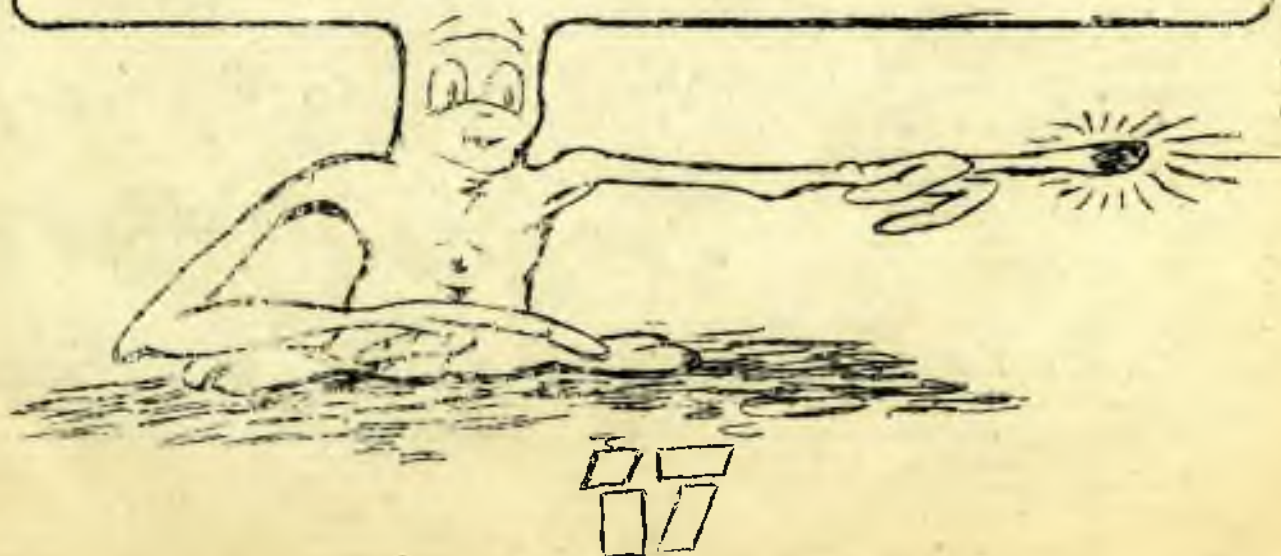
Letaadlo, které mne unášelo sebou, zamířilo nejprve k západu, hladkým obloukem zahulo k jihu. Za několik okamžiků na to byl jsem unášen nad vrcholky Zlatých Útesů na Údolím hor, kdež několik tisíc stop pod lanou se leskla hladina Ztraceného Moře Korus zalitá jasnou obou měsíci.

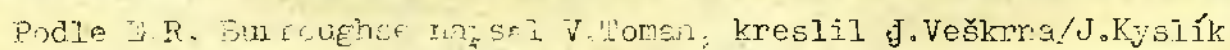
Opatrně jsem se vyšplhal výše a sedl jsem si mezi ramena kotvy. Uvažoval jsem o tom, zda snad letadlo není úplně opuštěno. Snad dopadne náleželo letadlo jinému pokojnému knemu a zabloudilo mezi bojícími Thary a piráty čirou náhodou. Skutečnost, že se vzdalovalo z bojiště podpořila pravděpodobnost mé domněnky.

Chci jsem však mít jistotu a proto jsem počal opatrně šplhati po kotevním laně vzhůru k palubě letadla.

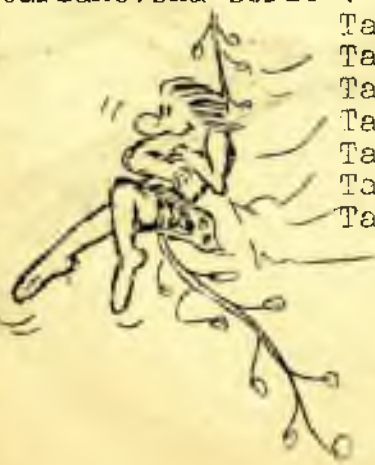
V roce 1970 vyšel ABC SPECIÁL v nákladu 100 000 výtisků. Vedle kreslených příběhů Strážců, Pífa a Pifíka obsahoval comics nakreslený podle románu E.R.B. BOHOVÍ NA MARSU. Byl to soubor příběhů, které vycházely v 13. ročníku ABC pod názvy - Setkání s Dejah, Tars Tarkas, Bohyně Issus. V 15tém ročníku pak pokračoval na stránkách ABC v dobrodružstvích Rhynie z Eibartu. Protože jsou vcelku dobře zpracovány a zároveň jediné, které u nás vyšel z E.R.B. sci-fi příběhů jako comics, otiskujeme jeho část, která navazuje na předchozí ukázkou. Zároveň se chceme omluvit za zhoršenou kvalitu obrázků. Je způsobena zdoluhavým překreslováním na blány.

SEZNAM KNIH E.R.B.

/ na těchto stránkách jsme se snažili sepsat všechny vyšlé knihy E.R.B. v originále i v češtině. Vzhledem k roztráštěnosti se omlouváme čtenářům za možné vzniklé chyby a budeme vděční za každéupřesnění /

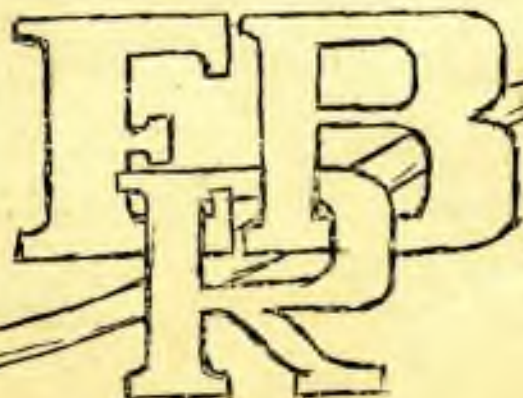
vyšlé v originále		
	marťanská série :	Pod měsíci Marsu/Princezna z Marsu/ 1911
		Bohové na Marsu 1913
		Pozemšťan vojevůdcem na Marsu 1913
		Thuvia, děvče z Marsu 1920
		Šachová figurka z Marsu 1922
		Geniální mozek z Marsu 1928
		Bojovník z Marsu 1931
		Meče z Marsu 1934
		Umělí lidé z Marsu 1938
		John Carter a obři na Marsu 1940
		Llana z Catholu - Město mumíí 1948
		Černí piráti na Barsoomu
		Žlutí muži na Marsu
		Neviditelní lidé na Marsu
		Kostliví muži na Jupiteru 1940
		John Carter z Marsu 1964
	venušská série :	Piráti z Venuše 1931
		Ztracen na Venuši 1932
		Carson z Venuše 1936
		Uvězněn na Venuši 1940
		Bohyně ohně 1940
		Živoucí mrtví 1940
		Válka na Venuši 1940
	série Pellucidar :	V zemské kůře 1922
		Pellucidar 1923
		Tannar z Pellucidaru 1929
		Tarzan v zemské kůře 1930
		Zpět do doby kamenné 1935
		Země hrůzy 1944
		Divoký Pellucidar 1963
	měsíční série :	Dívka z Měsíce 1923
		Muži z Měsíce 1922
		Rudý jestřáb 1925
	tarzanovská série :	Tarzan z rodu Opů 1912
		Tarzanovy šelmy 1915
		Tarzan a klenoty z Oparu 1915
		Tarzan nepřemožitelný 1925
		Tarzan v Pellucidaru 1929
		Tarzan a šílenec 1939
		Tarzan a vyvrženci 1939
		Tarzan a cizinecká legie 1939

Další knihy mimo serie : Psanec Thorn	1911
Číslo 13 /Muž bez duše/	1913
Věčný milenec	1914
Za třicátým	1915
Pod rudým praporem	1919
Země, kterou zapomněl čas /Caprona/	1924
Monsíra	1929
Ztracený kontinent	1957
Za nejvzdálenější hvězdou	1965

vyšlé v češtině

Bohové na Marsu	/přel. Šetek,	1928, Spisy /
Caprona, země divů	"	1926 "
Do středu Země	"	1927 "
Potemšťan vojevůdcem na Marsu	"	1928 "
Princezna z Marsu /Dobrobružné romány E.R.P./		1927
	přel. Šotek	
Thuvia, děvče z Marsu	"	1928 "
Vražedná šachovnice na Marsu	"	1929 "
Tarzan /I/	přel. Svěcený,	1920, Román. knih.
Tarzanův návrat /II/	"	1920 "
Tarzanovy šelmy /III/	"	1920 "
Tarzanův syn /IV/	"	1921 "
Tarzan a klenoty z Oparu /V/	"	1921 "
Tarzanovy povídky z džunglí /VI/	"	1921 "
Tarzan nepřemožitelný /VII/	"	1922 "
Tarzan mezi opicemi	přel. Ustr.	1922,
	Robotnická knihtiskárna	
Tarzan a zlatý lev	přel. Šotek	1926
	Šotkova knih. lid. románu	
Tarzan 1 - Syn divočiny	přel. Toužimský,	1937
2 - Vězeň pralesa	"	1937
3 - Návrat z džungle	"	"
4 - Lovec s vrcholku stromu	"	1938
5 - Veliký Ewana	"	"
6 - Zkrocené šelmy	"	"
7 - Pán lvů	"	"
8 - Leopardí muž	"	1939
9 - Lidé v jezkyních	"	"
10 - Trpasličí muž	"	"

Tarzanova dobrodružství v džungli, přel. Toužimský, 1939

/ na seznámech spolupracovali I. Adamovič, P. Martínek /

SCIFI filmy

- natočené podle literárních předloh E.R. Burroughse.
- filmy z Tarzanovského cyklu
vzhledem k rozpornosti jeho
zarazení do sci-fi a množství
neuvádíme.

- 1974 The Land That Time Forgot / ZEMĚ ZAPOMENUTÁ ČASEM / 95 minut
GB r. Kevin Connor
s. Michael Moorcock, James Cawthorn
k. Alan Hume
hl. Douglas Garley
se. Derek Meddings, Roger Dicken
h. Dong Mc Clure, John Mc Chery, Susan Perhaligon
Keith Byron
- 1977 The People That Time Forgot / LIDÉ ZAPOMENUTÍ ČASEM / 90 minut
GB r. Kevin Connor
s. Kevin Connor, Maurice Carter, Joan Dark,
Patrick Killey
k. Alan Hume
h. Patrik Wayne, Dong Mc Clure, Sarah Douglas
Dana Gillespie

----- / tyto dva filmy na sebe volně navazovaly / -----

1976 At The Earth's Core /V ZEMSKÉ KŮŘE/

89 minut

GB

r. Kevin Connor

s. Milton Subotsky

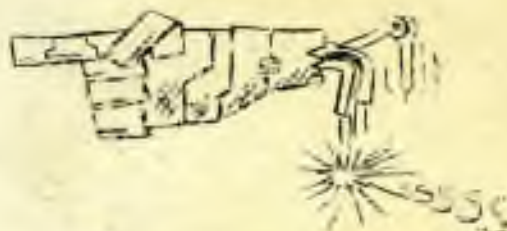
k. Alan Hume

hu. Mike Vickers

se. Ian Wingrove

h. Dong Mc Clure. Peter Cushing. Caroline Munro

vysvětlivky: r. režie
s. scénár
k. kamera
hu. hudba
se. sp. ef.
h. hrají

TARZAN

u kreshachi a-zumori
MOROVILLA

